

Izhaja ob 6 jutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za sased osemle 300
za inosemstvo . . . 600
Oglaš se vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 2 K
mali oglaš do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 14/1
Telefon št. 73
Upravištvo:
Bodna ulica št. 6
Telefon št. 36
Račun iz posla št. 11542

Ljubljana, 19. septembra.

Te dni se mudi v Ljubljani generalni direktor uprave državnih dolgov gosp. dr. Radoje M. Jovanović, da se informira o poteku akcije za podpisovanje državnega posojila. Gosp. Jovanović je konferiral s predstavniki naših gospodarskih krogov in je obiskal razne ugledne osebe našega javnega življenja. Zaprošen od našega urednika, da pove svoje mišljenje o pomenu našega državnega posojila, je gospod Jovanović ljubeznivo odgovoril:

«Prihajam iz Beograda, kjer vlada za državno posojilo pravo oduševljenje. Propaganda za subskripcijo je tam naravnost entuzijastična. Uspeli so krasni. Baš mali človek, ki je v vojni dal največ krvnih žrtev, izroča vse svoje prihranke v roke Domovine. Srednji stalež se odlično odziva velikim potrebam obnavljanja in povzdigla Nacije.

Anglija, Zedinjene države, Francija z veliko pozornostjo pričakujejo, kako se bo obnesel apel Jugoslavije na njene državljane. Njihovi državniki in finančniki smatrajo naše 7% državno posojilo kot preizkušnjo, kot vrlo važno sondiranje za — njihovo zadržanje napram bolečemu zunanjemu posojilu naše države.

Ako uspe naše notranje posojilo, bodo znatno, odločilno se dvignile šanse našega zunanjega zajma v Ameriki ali Angleški. Naše notranje posojilo je uvertura k zunanjemu.

Res je, da je popolni upis 500 milijonov zagotovljen, ker so naše banke prevzele garancijo. Toda ne varajmo se: to še ni uspeh, ako ostanemo državne obveznice v rokah bančnega sindikata. Seveda banke bi prav radi zadržale vse za sebe, saj nudijo državne obveznice silne ugodnosti, predvsem možnost lombardiranja pri Narodni banki. Toda interes naroda in države je drug: on zahteva, da pridejo državne obveznice v roke najširših narodnih mas. Zato se izdajajo obveznice že po 100 dinarjev. Udeležba malega človeka, srednjega stanu ustvari državni povsem drugo moralno silo, angažira ljudstvo naravnost na izvedbi zamišljenega investicijskega programa, budi in jača v nas vseh zaupanje v lastno silo in je na zunanji najpopolnejši dokaz naše gospodarske in politične pozicije. Jugoslavija, ki je svoje prvo investicijsko posojilo placirala v širokih krogih naroda — ne bo morala mnogo trkati pri Amerikancih, Angležih in Francozih.

Naše državno posojilo je produktivno posojilo: država ga porabi izključno za ureditev najbolj perečih prometnih zadev: gradnja bo nove ceste, popravila železnice in gradila nove, nabavila in popravila lokomotive in vagona, zboljšala telegraf in telefon. Edor ljubi to našo zemljo, kdor ji iskreno želi napredka in poleta — ta bo podpisal državnega posojila, kolikor bi la mogel. V Srbiji se je že splošno uveljavilo prepričanje, da gre za veliko preizkušnjo. Pokazati moramo, ali smo že toliko svesti dejstva lastne države, da znamo spojit privatno - gospodarske interese z državno-gospodarskimi. Jedro problema leži v tem, da se zavedamo: karkoli naš državi v spopolnitve njenega ekonomskega aparata, to naš direktno in indirektno sebi in svojim. V Srbiji, ki je še pokrita z nezacepljenimi ranami vojnih grozot, je to spoznanje splošno. Kmetje, mali obrtniki, trgovci, industrijalci tekmujejo, kdo bo podpisal več državnega posojila. V beograjskih listih je vsak dan čitati mnogo naravnost gniljivih in vzpodbudnih prizorov, kako tudi siromaki nočejo zaostati v požrtvovalnosti in v izkazovanju zaupanja naši Jugoslaviji.

Ne dvomim, da se bodo zdravi razum slovenskih kmetov in meščanov in njihova domovinska ljubezen istotako izkazali. Vsi vemo, da smo sami kovači svoje sreče. In povrh, da kakvom merom merimo, takvom če se nam odmeravati. To velja osobito za ocenjevanje naše pozicije napram inosemstvu, ki bo nam toliko zaupalo, kolikor si mi sami zaupamo, velja pa tudi na znotraj zlasti za vse gospodarske kroge.

Važno je, da se sedaj, ko je napočila že zadnja tretjina subskripcijskega roka, še z večjo vneto širi razumevanje za naše državno posojilo. Vse državotvorne stranke, vse ugledne osebe, naše gospodarske organizacije zlasti naši denarni zavodi bi morali tekmujevali v propagandi. Pripravljen sem, da se bo pri Vas sedaj, ko

Madžarske demonstracije v Murski Soboti

Murska Sobotica, 19. septembra. (Izv.) Na potu na severno mejo, kjer se ima začeti razmejitve z Madžarsko, je prispela danes dopoldne ob 9. v Mursko Sobotico razmejitvena komisija, ki ima za sedaj svoj sedež v Varaždinu. Madžari so že par dni sem agitirali med kr. liskim prebivalstvom, zlasti onim ob železniški progi Murska Sobotica-Hodoš, da pridejo danes dopoldne v Sobotico, češ, da se bo vršil tam plebiscit.

S hujskanjem in grožnjami, da se krvavo maščujejo, so res spravili skupaj 500 do 600 ljudi, ki so začeli danes dopoldne prihajati v mesto. Ko so naše oblasti to zvedele, je dobila žandarmerija nalog, da zapre kmetom, ki so bili oboroženi z gorjastimi in deloma z revolverji, dohod v notranjost mesta, kjer se je ustavila razmejitvena komisija za kratek čas v hotelu Dobray. Kmetje, ki so jih neprestano hujskali madžarski agitatorji, so navalili na žandarmerijo in hoteli vdreti v mesto. Pri tem je padlo

iz njihovih vrst na orožnike tudi par strelcov, ki pa k sreči niso nikogar ranili.

V tem je nastopil oddelek vojaštva. Ker se kmetje tudi sedaj še niso hoteli odstraniti, ampak so se pripravljali, da navale celo na vojaštvo, je to oddalo salvo v zrak. To je pomagalo; množica se je hitro porazgubila.

Kakim 100 ljudem pa se je vendar posrečilo vtriti v notranje mesto, kjer se jim je pridružil okrog 50 domačih madžaronov. Zbrali so se pred hotelom »Dobray-em«, kjer so demonstirali za Madžarsko. Ko pa se je razmejitvena komisija po kratkem premoru odšla, so se tudi ljudje brez daljnih identitov razšli.

Žandarmerija je takoj uvedla prečiščeno in artilirala 27 glavnih madžarskih agitatorjev in hujšakcev; med njimi sta tudi ota soboška madžarska advokata. (Kaj poredi k temu naša odvetniška zbornica?!) Uro. Nocoj o jih odveči vse v Maribor.

Albanci pripravljajo nov vpad v Jugoslavijo

Beograd, 19. septembra. »Tribuna« poroča iz Podgorice: Sodeč po veliki živahnosti, ki se opazi v notranjosti Albanije, ki je v obmejnih sektorjih, je pričakovati napada Albancev na naše ozemlje. Delo italijanskih agentov v Albaniji je sodelošno. Prebl-

valstvo se sklanja bojazni zaradi i agrasivnih namer Albancev. Izraža se želja, naj se meja bolje zavaruje, ker ni človeka, da bi se toliko življenj stavilo v nevarnost pri morebitnem napadu Albancev.

Iz ministrskega sveta

Beograd, 19. septembra. Danes dopoldne ob 10.30 se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je poročal finančni minister dr. Kumanudić. G. minister ni govoril o valuti ter se je razgovor o tem vprašanju odložil, dokler se g. minister ne posvetuje še z nekaterimi zastopniki trgovskega stanu, zlasti s trgovci iz Zagreba.

Nato je poročal minister za notranje pošte Pribežević o notranjem položaju ter je ob tej priliki govoril o uradnih komunistih, ki sedaj ne izvršujejo svoje službe. Sklenili so, da morajo uradniki komunisti, ki sedaj niso v službovanju, ne le podati izjave zoper komuniste, temveč izpremeniti svoje zadržanje napram državi. Nadalje so govorili o novem volilnem zakonu ter so bile pri tej priliki izražene nekatere misli glede D'Entovega sistema. Končno so sklenili, da se bo v soboto dne 26. septembra vršil 40-letni parastos pokojnemu kralju Petru. V Oplenac odidejo štirje ministri, ki bodo tamkaj prisostvovali parastosu, dočim se udeležijo ostali ministri žalne zadušnice v beograjski katedrali. Na tej seji je bilo podpisano več ukazov ministrstva notranjih poslov, prosvete in vojne.

Izplačevanje 20 odst. priznanic

Zagreb, 19. septembra. Na sobotni seji zastopnikov sindikata denarnih zavodov za izvedbo notranjega državnega posojila in zastopnika finančnega ministra dr. Radoja M. Jovanovića se je razpravljalo poleg drugih predmetov, ki so tičejo podpisovanja državnega posojila, tudi vprašanje o izplačilu 20-odstotnih priznanic, izdanih povodom kolikovanja kronskih novčanic. Po neki prejšnji izjavi finančnega ministra, podani zastopnikom sindikata, bi se te priznanice imele izplačati pred podpisovanjem posojila. Ker se do danes niso izdane odredbe glede tega izplačila, se je sindikat obrnil z muno brzojavko na finančnega ministra, naj odredi, da se te priznanice, predvsem one, ki se glase na vsoto do 1000 kron, izplačajo takoj, priznanice preko 1000 kron pa naj se izpremenijo v obrestujoče stalne državne obveznice. Kakor poročajo, je finančni minister ugodno rešil to zadevo in se bodo v kratkem pričele, vsekakor že pred potekom podpisovanja državnega

posojila izplačevati 20-odstotne priznanice za vsoto do 1000 kron.

Posvetovanje o novi stanovanjski naredbi

Beograd, 18. septembra. V zakonodajnem odboru, odseku za socialno politiko, narodno zdravstvo in prehrano se, kakor se je že javilo, pretresali načrt nove uredbe o stanovanjih in zakupih. Ta nova uredba bo veljala za vsa kraljevina in je razdeljena v glavnem na dva dela. Prvi del govori o produkciji stanovanj, drugi pa o stanovanjski krizi (o zakupih, rekvizitih in reguliranju najemnine).

Da se pospeši produkcija novih stanovanj, predvideva nova uredba ustanavljanje stanovanjskih fondov. Najemniki in najemodajalci bodo morali v te fonde vsigati gotov odstotek mesečne najemnine. Denar iz teh fondov se bo uporabljal za gradnjo malih novih stanovanj. Razen tega predvideva nova uredba tudi eksproprijacije raznih prostorov, katerih lastniki ne morejo ali nočejo izkoristiti.

Drugi del vsebuje predvsem izpremembe, ki se nanašajo na postopek sam. Tako bodo pri sporih na predvojnem ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore tudi še naprej pristojni stanovanjski odbori, pritožbe proti sklepom glede odločbe o stanovanju in trgovskih prostorov pa bodo reševala sodišča prve stopnje. Za nove pokrajine se bo predpisal postopek s posebnim pravilnikom. Po novem načrtu bo najemnina na ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore trikrat večja od predvojnega najemnine, v novih pokrajinah pa bo štirikrat večja, ker se tam računa v kronah. Glede trgovskih lokalov je odločba enaka za vse pokrajine, in sicer bo najemnina štiri- do osemkrat večja.

Končno morajo po novi uredbi vse banke in denarni zavodi, kakor tudi vsa industrijska podjetja zgraditi stanovanja za svoje uradnike. Ta uredba ne bo imela roka in bo stopila v veljavo takoj, ko jo zakonodajni odbor uzakoni, minister za socialno politiko pa se bo z uredbo pooblastil, da sme po 1. maju 1922 izpremeniti višino najemnin in anulirati zakonsko zaščiteno posameznih najemov.

AVSTRIJSKO-JUGOSLOVANSKI OBMEJNI PROMET.

Dunaj, 19. septembra. (Izv.) Prihodnje dni se pričene v Beogradu nova pogajanja za ureditev jugoslovansko-avstrijskega obmejnega prometa. Avstrijska vlada je dobila obverne izjave štajerskih nacionalcev, da ne bodo več napadali direktnih vlakov Maribor-Spilje-Radgona. Pogajanja bo vodil za Avstrijo beograjski avstrijski poslanec Hoffinger.

Demoralizacija avstrijske armade

VOJAKI, KI BI MORALI NA BOJIŠČE, PROGLASIJO ŠTRAJK.

Dunaj, 19. septembra. (Izv.) Povodom dogodkov v Burgenlandu se je pokazalo, da avstrijsko orožništvo ni sposobno vršiti uspešno varnostno službo. Madžarske tolpe bi bile že davno razbite, da avstrijski žandari niso skoraj povsodi pred njimi — bežali.

Veliko začudenje je vzbudilo dejstvo, da Avstrija v ogrožene, od Madžarov prvotno že opuščene kraje ni poslala vojaških čet. Avstrijska vlada se je izgovarjala, da antanta to ne dopušča. V resnici pa je stvar popolnoma drugačna. Avstrija je svoje čete sicer na nekaterih točkah koncentrirala, uporabiti pa se jih ni upala, ne morda zaradi prepovedi antante, temveč zaradi tega, ker čete v trenutku, ko so izpostavljene nevarnosti, odpovedo pokorščino.

Zgodilo se je več slučajev, da so

se cel bataljoni uprli poslušati svoje oficirje. V Brucku je pred par dnevi več kompanij *proglasilo štrajk*, ker je hotel neki višji oficir zapreti vojaka, kateremu je bil prisolil klobuto. Silno mučna afera se je končala na ta način, da je moral oficir odstopiti. Avstrijska armada se nahaja v popolnem razkroju, ki ga pospešujejo razni habsburški s Horthyjevci zvezani krogi.

Kako globoko je v ostalem padla v Avstriji nacionalna in politična morala, dokazuje dejstvo, da madžarska vlada še sedaj dobiha dober del municije, ki ga uporabljajo njeni ekspozici v Burgenlandu, z Dunaja. Se v petek je odšlo z Dunaja preko neke špedicijske firme več vagonov streliva na Madžarsko — za protiaustrijske vstaje in njihove pomočnike.

Poostritev angleško-irskega konflikta

London, 19. septembra. Ministrski predsednik Lloyd George je na posledejo poslanico Devalera odgovoril: »Sprejeti Vaše delegate kot zastopnike neodvisne in suverene države bi pomenilo formalno in uradno priznavanje ločitve Irske od kraljevstva. To bi vam, ako bi se vam zdelo potrebno, res dalo pravice, skleniti s kraljestvom priložnostno pogodbo, dalo bi vam tudi pravico, iz kateregakoli vzroka odločiti vsako pogodbo in prekiniti konferenčno pogajanja.

Po tej pravici, katero bi vam pripoznali mi sami, bi mogli skleniti pogodbo med Irsko in tujo silo. Pripravljani smo v zmislu tega pisanja z dne 17. t.m. razpravljati o najboljših sredstvih, da se zveza med Irsko in narodi, ki tvorijo britansko državo, vzpostavi z narodnimi irskimi stremiljenji. Ne moremo pa pritrčiti od vas zahtevani odločbi, akotudi ta odločba ne bi imela niti najmanjšega uradnega značaja. Dokler torej vztrajate pri tem, je konferenca nemogoča.

Popolen grški poraz v Mali Aziji

Pariz, 19. septembra. Uraden grški komunikle potrjuje, da se je grška armada umaknila na levi breg Sakarije. List Athinaike doznava, da namerava grška vlada sedaj rešiti maloazijsko vprašanje diplomatskim putem.

Rim, 19. septembra. Uradno poročilo generalnega štaba iz Angore z dne 12. septembra: V bitki ob Sakariji je izgubil sovražnik več tisoč mož. Moral se je do cela umakniti. Naša letala so ugotovila, da zapuščajo umikajoči se sovražnik avtomobile in ranjence, ker jih ne more odpraviti. Da bi si zavaroval umikanje, je sovražnik z dvema bataljonoma napadel naše čete pri Beslik-Kupru, pa je bil odbit. Tako se je končala 11 dni trajajoča bitka ob Sakariji z zmago turških čet.

ARETIRAN KARLIST V GRADCU.

Gradec, 19. septembra. (Izv.) Oblasti so odredile aretacijo tukajšnjega bivšega dragonskega ritmojstra Friderika Riedla, enega merodajnih članov grške kraljevine skupine karlistične organizacije. Preiskava, ki je bila izvršena s strani deželne vlade proti županu v Fehringu, dr. Schwagull, je opravila namreč proti Riedlu silno obtežilnega materiala na dan. Politijski organi pa so našli Riedlovo stanovanje zaprto in so je morali odpreti s silo. V mižnicah je bilo vse polno obtežilnih spisov, ki jih je policija izročila deželnemu sodišču.

ŠPANSKA OFENZIVA V MAROKU.

Pariz, 19. septembra. (Izv.) »Matin« javlja iz Madrida, da je ministrski predsednik naznanil v zbornici, da je pričela dne 17. t.m. v Maroku nova španska ofenziva, ki se razvija zelo ugodno. Sovražnik se umika v velikem neredu proti jugu, ostavljajoč za seboj velike množine živeža in municije.

URADNIŠKO GIBANJE V AVSTRIJI.

Dunaj, 19. septembra. (Izv.) Danes popoldne so se pričela pogajanja vlade z organizacijami državnih nastavljenecov, ki zahtevajo 60-odstotno povišanje svojih prejemkov. Najbrže bo vlada za enkrat izplačala državnim nastavljencom predjem, dokler ne bo zagotovljeno hitreje za to nove izdatke.

RUSKA VLADA PRISTALA NA ANTANTINO KONTROLO.

Riga, 19. septembra. V brezlični brezobjavki iz Moskve se prosi Nansen, naj zahteva od evropskih vlad kredit deset milijonov funtov šterlingov za odpravo proti lakoti. Sovjetska vlada — Nansenu določen organom dovolila potovanje na Rusko in svrhu kontrole raznih živih s pogojem, da se bodo vzdržali vsakega političnega in komercialnega delovanja.

SEJA GLAVNEGA ODBORA DEMOKRATSKE STRANKE.

Beograd, 19. septembra. Danes popoldne je imel sejo glavni odbor demokratske stranke, ki so se je udeležili tudi demokratski ministri. Razpravljalo se je o proglasu Stojana Protića in o položaju, ki je nastal v zvezi s tem proglasom. Predstala so se poročila, ki so došla o potovanju Stojana Protića iz Vojvodine. Po teh poročilih ima akcija Stojana Protića zelo malo odziva. Nadalje se je razpravljalo o notranjem položaju in o notranjem državnem posojilu, glede katerega se je moglo po poročilu ugotoviti, da uspešno napreduje. Posamezni ministri so poročali o svojih resortih. Seja je trajala od 15. do 20. ure.

Pod'Isu te državno posojilo!

Zürich, d e v i z e:	Berlin 3.85, Newyork 5.80, London 21.58, Pariz 41.25, Milan 24.60, Praga 6.95, Budimpešta 1.15, Zagreb 2.50, Bukarešta 5.95, Varšava 0.14, Dunaj 0.57, avstrijsko žigosano 0.42.
Praga, d e v i z e:	Berlin 82.75 — 84.75, Zürich 1448.50 — 1446.50, Milan 854 — 856, Pariz 594.50 — 597.50, London 311.50 — 313.50, Newyork 83 — 84.50, Beograd 165.25 — 166.75, Bukarešta 85.50 — 86.50, Sofija 59 — 60, Dunaj 5.20 — 5.80, Varšava 1.70 — 2.30, Zagreb 41.10 — 41.90, Budimpešta 15.10 — 15.90, valute: 84 — 85, švicarski franki 1438.5 — 1441.5, lire 351 — 353, francoski franki 5915 — 5945, funti 309.5 — 312.5, dolarji 82.25 — 84.25, dinarji 161.25 — 162.75, leji 84 — 85, levi 58 — 59, avstrijske krome 5.20.
Berlin, d e v i z e:	Milan 427.05 — 427.95, London 379.60 — 380.40, Newyork 101.61 — 101.86, Pariz 732.75 — 735.25, Svica 21.768.20 — 21.771.80, Dunaj 10.48 — 10.52, Praga 121.95 — 121.65, Budimpešta 19.16 — 19.17.

Podpisujte državno posojilo!

Pred kratkim me je nekdo vprašal, koliko znašajo obrestne mere za vloge po posameznih bančnih zavodih in hranilnicah v Ljubljani. Povedal sem mu: 3,3 in pol, 4 in 4 in pol odstotka. Zadnji dve obrestni meri sta že redki, vezani na odpovedni rok in druge težkoče, medtem ko sta prvi dve določeni za likviden kapital, ki ga lahko dvignemo, kadar hočemo, s četi in nakazili. Nasvetoval sem mu in toplo priporočal današnjo najvišjo obrestno mero 7 odstotka državnega investicijskega posojila leta 1921., ki ga bo podpisala banka ali hranilnica z njegovim denarjem, če ga ne podpiše sam, ampak se odloči vložiti vsoto v denarni zavod.

Ce smatrajo denarni zavodi 7 odstotno državno investicijsko posojilo za dovolj varno naloženo denar, zakaj ga ne bi smatrali mali hranilci. Opozorjamo v prvi vrsti naše pridobitne kroge, ki imajo gotove vsote na razpolago, in jih ne prečujejo niti v svojem obratu, niti za nove investicije, da podpišejo z njimi državno posojilo. Pri premisleku o varni naložbi denarja naj imajo pred očmi, da se bo investicijsko posojilo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršene započeti železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd. Porabljeni bo posojilo v one svrhe, ki bodo omogočile živahno izvozno trgovino. Povečani izvoz bo zmanjšal naše obveznosti napram inozemstvu iz zunanje trgovine, kar je prvi predpogoj stabilizacije vrednosti naše valute.

Podpisani denar bo izpolnil dvoje nalog podjetniku: Dal mu bo 7 odstotkov obresti in stabiliziral bo vrednost domače valute, češar ne moremo pričakovati od denarja, če ga vložimo v denarni zavod, še manj pa če na obrestna mera je zadržana od naobrestna mera je zadržana od države deset let. V tem času se to posojilo ne more konvertirati, torej

znižati niti nominalna vrednost niti obrestna mera. Po desetih letih pa se mora v slučaju, da se posojilo konvertira, pomuditi imeteljem obveznic izplačilo v nominalnem iznosu.

Poleg vseh davčnih, kolkovnih in taksnih ugodnosti uživa posojilo pupilarno varnost, z njim se morejo polagati kavelje, uporabljamo ga lahko za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in prirediteljih. Podjetniku, ki bi slučajno potreboval denar, gre država v vsakem slučaju z visoko lombardno mero 80 odstotkov na roko. Pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah se morejo obveznice lombardirati po zakonskih predpisih.

In končno, če podpišemo z razpoložljivim denarjem državno posojilo, izpolnimo svojo nacionalno dolžnost. V najvišji meri razvita nacionalna dolžnost na Angleškem je fundament, na katerem stoji angleški imperij.

Izpolnitev dolžnosti do države bo nam — diskreditirancem — dopomogla do boljšega mnenja do nas v inozemstvu. Za pravice, ki jih ima jugoslovanski državljani kot tak, mora čutili v sebi tudi dolžnosti. V zamenjavanju dolžnosti bi pešala vrednost pravic.

Iz Zagreba poročajo, da je v drugi polovici tekočega meseca interes za posojilo znatno narasel. Vzrok leži tudi v tem, ker so mnogi računali s 15. septembrom, od katerega dne tečejo dnevi za obrestovanje podpisane vsote. Sindikatu za subskripcijo posojila prihajajo od raznih strani vedno ugodnejša poročila. Do sedaj najvišjo vsoto je podpisal zagrebški čerkovni urad v višini 20 milijonov kron. Raznih malih vpisov, ki prihajajo o zavdnosti naših ljudi, je posebno mnogo pri Hrvatski trgovinski banki, Hrvatski sveopći kreditni banki in Srpski banki v Zagrebu.

Prepričani smo, da Slovenija ne bo zaostala za ostalimi deli države.

Stranke in strankarstvo

I. Naša država je čisto parlamentarna. Vpliv krone je v glavnem omejen na osebno inicijativno vladarja v nepolitičnih zadevah. V slučaju vladnih kriz je stvar prona, presoditi, kakšno ministristvo more dobiti v parlamentu večino. V vseh državnih poslih je krona vezana na predlog vlade. Vlada je pravi šef države, ona pa je izraz parlamenta. V konstitucionalni državi je vpliv parlamenta in z njim strankarstva mnogo manjši kakor v parlamentarni državi. Parlament tvori stranke. Brez strank ni večine. Velike mase se morejo grupirati le v stranke. Čim večje so stranke, toliko lažje gre parlamentarno delo in s tem tudi državni posli. Stranke in strankarstvo so že iz teh razlogov ogromne važnosti in vsak državljani ima dolžnost baviti se s strankarskim problemom.

Pri nas je strankarstvo nesimpatična stvar to pa v sled izrastkov političnega življenja. Ti izrastki so pojav boja in so žalibog neizogibni. Osebnost in korpulente afere tvorijo po vsem svetu najbolj dobrodošlo agitacijsko sredstvo strank, kajti mase ne verjamejo toliko v programe, kolikor instinktivno iz prakse, kako se programi izvajajo, sklepajo na vrednost strank. Najvno je misliti, da se politični boj more vseliti samo s hvalisanjem in pobijanjem programov. Zato je strankarski boj premnogokrat zelo osebni. Lažnjiva sentimentalnost je, tožiti, da je tak boj samo pri nas. Samo en pogled v francosko parlamentarno življenje nam dokazuje, da je praksa več kakor program.

Kdor čuti odgovornost za državne posle, se ne more odtegniti strankarskemu življenju. Tudi če mu včasih kaka poteza stranke ni simpatična, mora korakati z njo. Kjer se tvori volja velike mase, tam ne more odločevati misljenje in čustvovanje posameznika. Kolektivno voljo predstavljajo voditelji, katere strankarji morejo izmenjati ali pa jim dajati navodila.

Strankarski problem v Jugoslaviji je kompliciran, ker smo dedili predvojni strank, ki so nastale v čisto drugih razmerah. Tako imamo anahronizem plemenskih in tudi čisto lokalnih strank. V privremenem narodnem predstavništvu je bil ta konglomerat toliko pestrejši, ker to narodno predstavništvo ni bilo izvoljeno, temveč se je vsaki stranki dalo nekaj zastopstva. Že iz tega samega dejstva si more razlagati vsakdo, zakaj je bilo to nar. predstavništvo delanezmožno. V ustavotvorni skupščini se je stvar nekoliko popravila, a kar je tamkaj malih drobcev izgubilo, je novih prišlo zraven, ker so zastopane nove stranke, ki jih prej ni bilo. Kadar dobro volja v narodno skupščino tudi narodnost, bo treba konstituirati še nekaj drobcev.

Posvetovanja o ozdravljenju naše valute

Po prevratu je nekaj časa izgledalo da se razlika med radikali in demokrati ne bo trajno utisnila v novo skupščino. Predanski politiki so dolgo promišljevali, v kolikor pripadajo strankam s programom sorodnim radikalnemu in samostalskemu, na katero stran naj se nagnejo. Pogajali in posvetovali so se na vse strani. Odločil pa je stvar gosp. Protić, ki je k sebi pritegnil šovinistične srbske struje iz Vojvodine, Bosne in Srema ter s tem odbil sporazum s predanskimi demokrati. Komur je znan historijat Jugoslavije tokom vojne, za tega je različnost pogledov gosp. Pašića na eni in gg. Draškovića, Davidovića na drugi strani, na našo državo bila očitna, in je po Protićevem objemu z Jošo Tomićem pristop demokratov iz Slovenije, Hrvatske, Bosne in Dalmacije v velike demokratske stranke bil čisto naravna posledica dogodkov med vojno, v Zvezi in v novi državi.

Volitve niso prinesle odločitve ne na eno ne na drugo stran. Zato je bila nujnost sama od sebe podana, da morata sodelovati radikalna in demokratska stranka na vladi. Mnogi so se nadejali, da zemljoradniška stranka naslanjajoč se na demagoško agrarno geslo, izpodrine radikalno - demokratske pozicije in pritisne obe ti dve stranki v defenzivo. A prišlo je drugače. Zemljoradniško geslo je izgubilo na privlačnosti in je zemljoradniška stranka pravzaprav samo cepljenje sicer povsem demokratskih elementov, katero cepljenje otežuje tvorbo velike stranke, ki bi mogla za daljšo dobo prevzeti odgovornost in izvesti velik gospodarski program. Tudi komunisti so padli. Večina njih ne gre k socializmom.

Zato pa dokler ne vzrastejo formacije, ki jih danes niti v približnih konturah ni videti, ostaneta dva glavna tabora: radikali in demokrati. Kakšen bo izid tekmovalstva, ni še jasno. Dokler živi Nikola Pašić, se zdi, da se razmerje ne bo bistveno spremenilo. Za njim pa tudi ni nikogar, ki bi mogel prevzeti vodstvo z enakim ugledom. Protić ga je izgubil in njegova opozicija izpodjeda korenine stranki. Če bodo demokrati organizirali svoje stranke, provedli dosledno, bodo brez dvoma potolkli radikale. To je tem bolj gotovo, ker stoji med srbskimi strankami radikale najbolj na desno, in so vse ostale stranke demokratom mnogo bližje nego radikali, s katerimi nočejo imeti nobenega posla.

Kdor končno vé, da se politična usoda države nujno odločuje v srbskem delu naroda, bo strankarski problem v naši državi presojal po izidu boja med demokrati in radikali v Srbiji.

Marsikdo, ki razmer ne pozna, je že svetoval, naj bi se obe veliki državni stranki združili v eno. To je mogoče, a to je, da v tistem trenutku na-

staneta na levi in desni dve novi stranki, ki bi pobijali furijo iz dveh strank bi preko noči nastale tri.

II.

V Sloveniji ni toliko izrazitoga smisla za strankarstvo kakor v Srbiji. Delavstvo in kmečke mase močno fluktuirajo in uravnajo svoj glas tik pred volitvami po trenutnih utitih. To je znak politične nezrelosti, ki odpira mnogo polja za nesolidno agitacijo in lemagogijo. Inteligenca je svedea priateljstva, se opredeljuje. Klerikalna inteligenca tvori enotno fronto, napredna pa, kakor povsod drugod, je nagnjena, da se cepi. Malo ima smisla za vodstvo mase, skoro nobenega pa za ocenjevanje strankarskih problemov.

Evo primer: dober pristav JDS napiše, da on ostane stranki zvest do smrti, misli pa, da bi bila dobra poteza, ustvariti iz naših disidentov »radikalno« stranko v Sloveniji. Uvideva, da noben klerikalec ne pojde v radikalno stranko, priznava, da je NSS po programu isto kot JDS, ali on bi ne zavrnil, da se demokrati razcepijo v demokrate in radikale. Zakaj to? Ker potem bodo radikali po njegovem mnenju še se cukrat spro z demokrati, morali iz Slovenije vzeti v vlado mesto klerikalov — svoje radikale.

Načrt je dober. Približno kakor povest o ježu in zajcu, ki sta dirkala brez travnik. Račun pa ima to pogreško, da se da tako prevarati samo zajec. V politiki odloča moč in število in malo drugega. Če bi demokratska stranka delila vloge po ježevem receptu, bi predvsem izgubila vse mandate, ki bi jih pa dobili drugi, ne pa takozvani radikali. Ob današnji situaciji je vsako cepljenje izvrstna opora klerikalizmu. Zato pa klerikalizem tako vztrajno podpira NSS. Novi volilni red bo male stranke v interesu parlamentarne delavnosti izločil. V Ljubljani bomo prihodnjosti imeli v najboljšem slučaju dva mandata. Če se naša fronta razcepi, jih dobe drugi. Na deželi je posledica cepjenja neizogibno izguba obeh demokratskih mandatov, ne da bi od tega profitirala kaka druga napredna stranka. Na koga se bo upirala radikalna stranka kot nadomestek 28?

Strankarski problem v Sloveniji je uganka zase, katero naj nihče ne rešuje prenaplajeno, da ne obsedi med dvema stoloma.

Bližnji razvoj dogodkov nam same veleva, da sklenimo svoje vrste naj ožje, da opustimo prazno kritiziranje, la se vsi oprinemo dela in da skušamo ujediniti pod našo zastavo vse, kar priznava demokratska načela. Ako osebe in osebna nasprotja zavirajo to konsolidacijo, se morajo ta nasprotja izravnati, da bomo častno vršili svoje naloge kot skrajno krilo demokratske stranke na severni in zavrni granici Jugoslavije.

Posvetovanja o ozdravljenju naše valute

Beograd, 18. septembra.

V finančnem ministristvu so se nadaljevala posvetovanja o poplavljanju kurza našega dinarja. Finančni svet je z zastopniki trgovske zbornice pretresal ukrepe, ki se imajo storiti, da se valutno vprašanje reši ugodno.

Finančni minister dr. Kumanud, ki je predsedoval konferenci strokovnjakov, je izjavil, da ne želi, da bi se sprejele nagle in nepremišljene odločbe, ki bi se v kratkem času pokazale kot neuspešne, temveč da zahteva tako rešitev, ki bi v praksi imela stvarne rezultate. Konferenca finančnega sveta in zastopnikov trgovske zbornice je doglala, da se na borzi spekulira, kar se mora preprečiti. Kot dokaz za to trditve so se na konferenci navajali primeri beograjske borze, na kateri so tuje devize samo večerj padle za veliko število točk, in sicer na vest, da se v finančnem ministristvu pripravljajo koraki za zavarovanje dinarskega kurza. Tako je deviza na London padla za 34, na Pariz za 35, na Rim za 25, na New York za 4 na na Prago za 11 točk.

Pretresali so tudi načrt, po katerem bi se trgovski dolgov v inozemstvu zalagali z državnim pokriljem in po katerem bi se izplačevali v inozemskih valutah odkodile najmanj za leto dni. Zastopniki trgovske zbornice so sprejeli stališče članov sveta, da naj trgovska zbornica še v nedeljek pozove vse trgovce v državi, da ji prijavijo svoje dolgove v inozemstvu, da bi se moglo konkretno govoriti o vsoti dolga, ker so se vse dosedanje številke pokazale kot netočne. Narodna banka je s svoje strani pooblastila svojega ravnatelja, ki je objavil odločbo banke, da je v vsakem primeru pripravljena dati finančnemu ministru na roko pri vseh njegovih prizadevanjih za poplavljanje dinarja, kolikor je v njeni moči. Kakor se misli, je Narodna banka pristala na to, da se v bodoče vse valutne operacije vrše preko nje, ker se je na konferenci večina strinjala s tem, da se mora ukiniti svobodna trgovina s tujo valuto. Kar se pa tiče predloga, da naj Narodna banka plača vse trgovske dolgove v inozemstvu, se zdi, da ravnatelj banke ni dobil privoljenja upravnega odbora Narodne banke, ker v tulinu nima toliko terjatev v dobrih valutah, da bi mogla izvršiti ta posel. Ravnotako je s predlogom, da sme država za leto dni odgoditi trgovska plačila v inozemstvu. Da bi država to mogla storiti, bi morala vzeti posojilo posojilo v tulinu, vendar pa li je

danes težko skleniti celó posojilo v produktivne svrhe.

V svrhu, da se doženejo še nekatere okoliščine, preden se definitivno določijo koraki za zboljšanje dinarja, je finančni minister sklenil, da se finančni svet seštane es jutri, v ponedeljek, in da nada-

Po svetu

— **Kurir črnogorske vlade.** Sarajevska policija je aretirala predčrtnjenjem Miladina Kosovića, bivšega vojaka, ki je pred letom dni pobegnil v inozemstvo. V Rimu je vstopil v službo izdajniške črnogorske vlade ter je bil povzhan za podporočnika in poslan v ofitersko šolo. Posrebe ga je črnogorska vlada pridela na službovanje pri svojih četah v Gasci. Znal si je pridobiti zaupanje ministra Plamenca, ki ga je kot zaupno osebo pošiljal v specialni misli najprej na Madžarsko k polkovniku Duiču, predsedniku hrvaškega revolucionarnega komiteja. Duič je »delal« skupno s Frankom in Sachsom. Iz Madžarske se je Kosović vrnil v Italijo, odkoder je bil ataširan črnogorskemu konzulu v Bari. Tam je zmešal glavo neki lepi Italijanki, s katero se je poročil, zamolčal pa je, da ima v domovini zakonsko šeno in otroka. Po poroki je šel na potovanje in prišel v Sarajevo. Zaradi svoje razkošne življenja obrnil je nase pozornost policije. Policija je lepi Italijanki povedala, da je njen mož že oženjen in da ima otroka. Dama se je sprito te objave onesvestila. Kosović bo obtožen kot ubežnik, potem zaradi zločina veleizdaje in zaradi zločina bigamije ter tudi zaradi goljufije in poneverjenja.

— **Slavolok mira.** V proslavo pred 100 leti sklenjenega mira med Zedinjenimi državami in Kanado so zgradili v Ameriki velik slavolok iz betona in železa. Slavolok je postavljen tako, da stoji en del na ameriških, drugi pa na kanadskih tleh. Na severni strani ima napis: »Bratje, ki žive v skupni slogi« na južni pa: »Otroci skupne matere«. Na vsaki strani je drog z zastavo Zedinjenih držav in Kanade. Na slavolok je bil z veliko slovesnostjo vzidan tudi kosček lesa ladje »May flowers«, s katero so prišli v Ameriko prvi angleški izseljenci.

— **Smrt admirala Louisa Battenberškega.** Iz Londona poročajo o smrti admirala markiza de Milforda Havena. ki je javnosti bolj znan pod imenom princa Louisa Aleksandra Battenberškega. On je bil šele pred par dnevi povzhan za admirala in je igral v svetovni vojni kot angleški častnik mornarice velike vloge.

— **Nagrade za medicinska odkritja.** V angleških krogih zdravnikov je v zadnjem času nastal pokret, ki za sleduje cilj, da se važna medicinska odkritja po vsej državi nagradijo in to v obliki državne penzije ali na drug sličen način. Ta pokret je nastal vsled tega, ker so običajno važna medicinska odkritja ostala nenagrajena, tako da so razni dobrotniki človeštva živeli sami v bedi in brez slovesa. Pokret je nastal posebno vsled slučaja, ki je angleške zdravnike silno vznemiril. V zadevi je prizadet znamenit angleški zdravnik, ki je za časa svetovne vojne prišel do novih, važnih odkritij v uporabi Röntgenovih žarkov. Prisel je za državno podporo, komisija za poplavljanje izumiteljev pa ga je odbila s motivacijo, da morajo zdravniki pri svojem delu zasledovati humanitarne ne pa materijalne koristi.

Samo deset dni le še časa, da podpišete državno posojilo.

Politične beležke

+ Trinajsto obletnico tragičnih septembrskih dogodkov leta 1908, obhajamo danes. Z bolesto in hvaležnostjo obenem se spominjamo pri tem nedolžnih žrtev, ki so takrat s svojo krvjo posvetile odpor slovenskega naroda proti nasilju in terorju avstrijskega in nemškega Dunaja. 20. september 1908 je bil prvi eruptivni pojav jugoslovanskega revolucionarnega duha; preobrazil je zlasti našo mladino, ki od takrat ni več snela protiaustrijske zastave, dokler ni prišlo osvobodjenje in z njim vred maščevanje za Adamića in Lundra ter njuno tovaršev v trpljenje. Slava njim vsem!

+ **Oporoka bivšega črnogorskega kralja Nikite.** Leta 1917. je napravil bivši črnogorski kralj Nikita zadnje sporočilo svojemu najstarejšemu sinu Danilu. V tej oporoki mu polaga na srce, naj posveti vse svoje sile sreči in slavi domovine, naj ljubi svoje stariše, bruate in sestre in naj ne škoduje onim ki so žalili njegovega očeta. V oporoki pravi dalje: »Ne pričakuj od mene bogastva, saj več da ga nimamo, pa tudi dolgov ne bom podočeval, saj več, da bi mi to ne bilo v ponos. Mnogo smo pretrpeli v svetovni vojski, toda náte polagam vse svoje upanje in želimo, da zopet vzpostavijo Orno goro, pri tem delu pa se zanašaj na pomoč Rusije in zaveznikov.« — Iz te oporoke je razvidno, da je Nikita še vedno sanjal o svojem kraljestvu, in da se do svoj smrti ni mogel vživeti v nove razmere.

Sport in turiztika

Motorna hitrostna dirka se je vršila v nedeljo dne 18. t. m. v okvirju Sportnega tedna na 10 km dolgi progi med Oaštom, jem pri Kranju (km 23.500) in Medvodah (km 13.500). Dirka je potekla v najlepšem redu; pr. »ednik« Ilirije, g. Gorjanc, je organiziral varnostno službo vrnoro z vse pohvale vredno preciznostjo. Temu gre hvala, da tudi do nikakih celjubih incidentov ni prišlo, ki se sicer pri raznih dirkah le prečvrsto pojavljajo. — Od prijavljenih 10 motornih vozačev jih je startalo 7, ki so dosegli vsi raznoma lepe čase. S starta so odhajali v intervalih po 2 minuti. Prvinstvo si je priboril g. Wolf, ki je prevozil progo na dvo cilindrskem »Wandererju« s 4 in pol HP v 7 min. 35 sek. Drugi je bil Vrečer na dvo cilindrskem »Motocachoe« s 5 HP v 7:59, tretji Patenost na dvo cilindrskem »Indian-u« s 5 in pol HP v 8 min. 50 sek. — Rezultati se veda ne morejo meriti s svetovnimi rekordi, treba pa je vpoštovati dejstvo, da so vozili dirkači na kolesih, ki jih rabijo za vsakdanjo potrebo in niso namenjena baš za dirke. Zato so doseženi časi vsekakor prav častni, saj je vozil Wolf s povprečno hitrostjo 80 km na uro. — Cesta je bila prav lepa. Izbrana proga je kakor nalašč za dirke te vrste in bo služila v ta namen gotovo še mnogokrat.

Kolesarske dirke Sportnega tedna so se vršile ob navzočnosti številnega občinstva v nedeljo dne 18. t. m. popoldne na državni cesti Ljubljana-St. Vid. Start in cilj je bil pri 2 km. Ker se dirke niso mogle vršiti na dirkališču, kakor je bilo prvotno projektirano, je morala odnsati dirka z motornim vodstvom, ki bi vodila sicer gotovo eno najzanimivejših točk. Ostale točke so se izvršile po programu: doseženi so bili sledeči rezultati: **Dirka novincev na 1 km:** 1.) Leopold Skubla 1:46,4, 2.) I. Prošek 1:46,6, 3.) F. Koblica 1:49. Za novince vsega priznanja vredni čast! — **Glavna dirka na 1 km:** 1.) Josip Solar 1:28, 2.) Ivan Umek 1:28,4, 3.) Albin Šišković 1:29. — **Dirka juniorjev na 2 km:** 1.) Anton Škrajnar 3:36, 2.) E. Zupan 3:37, 3.) Fr. Sotlar 3:48. **Glavna dirka na 10 km:** 1.) Josip Solar 18:05, 2.) Ivan Umek 18:05,2; po hudem boju s Solarjem: 3.) Anton Škrajnar 18:07. Starter je bil g. Gorjanc — časomerec gosp. Ogrin. Dirka je potekla v redu; le g. Šišković je pri dirki na 1 km vsled gneče občinstva, ko je že prevozil cilj, zadel v enega izmed rediteljev, pri tem padel in se ne nevarno poškodoval. Doseženi rezultati so vsesokoli častni in taki, da jih lahko naši kolesarski sportniki samozavestno prezentirajo pred zunanjim svetom.

Ilirija : Sparta 5:3 (1:2. Tekme med domačimi klubi so pri nas malo zanimive in zato slabo obiskane. Na nedeljsko tekmo je prišlo kakih 500 ljudi. In vendar tekma ni bila brez zanimivosti, ker je pokazala, kako včasih »Ilirija« pozablja na vse, kar je treba v igri za zmago, na drugi strani pa se je pokazalo, da se »Sparta« razvija dober klub, ki bo postal menda v Ljubljani prvi resen tekmeec Ilirije. To bo dobro, ker bodo s tem tudi domače tekme pridobile na zanimivosti. V bo klubom v moralno in finančno korist. — Igra sama je bila od obeh strani precej razbita; dasi je bila Ilirija več čas v premoči, ni znala izrabiti situacij pa tudi izborna obramba »Sparte« je prekrizala mnogo načrtov. Spartini golman je tudi pokazal več nego smo pričakovali. Prvi gol je dala po dolgem pripravljanju Ilirija na to pa se je posrečilo Sparti dati iz daljave dva lepa strela, ki sta obsedela. Po pavzi se je Ilirija malo razizgala, pa je kmalu zopet popustila. Rezultat je primeren. Sodnik Jerala dobi

Prosveta

Javna literarna soareja bo v sredo dne 21. septembra ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma, na kateri bo nastopil pesnik Podbevšek s svojim govorom »Nihanje čudodelne ure«, Vladimir Pretnar pa bo recital iz svoje pesniške zbirke »Grbavec s sekiro« sledeče odlomke izmed katerih bi skoro vse mogli privzeti v antologijo slov. najnovejšega modernega pesništva: 1.) Tetovirani obraz. 2.) Ranjen krmur. 3.) V hengalično razsvetljenje parku. 4.) Na bazaltnem tlaku. 5.) V čem kamnelom 6.) Stroj. 7.) Žrtveni ob slapu, ki koplje grob živim. 8.) V grobi, katere stene so zidane iz posušeni obeljenih slovenskih kosti. 9.) Vihrajoč krila črnih zastorov. 10.) Bajka o kraljini. 11.) Grbavec s sekiro na ozorju, sestavljenem iz borečih se oblikov. 12.) Letalca med plimo in oslek. 13.) Mučenik iz Galeje. 14.) Sanjač skalovir. — Ker govorijo zadnje čase n. i. kritiki veliko o črnih umetniških perspektivah, bo ta literarni večer izredno dobro došel občinstvu, ki je s svoji obilnim posetom pokazalo že pri prejšnji literarnih večerih, da se pohvalno zana za umetniške stvari pri nas. Čena sedetem. 19 K, stojščem 8 K. Vstopnina se bodo dobivale pol ure pred pričetkom pri večerni blagajni.

* Sprejemi pri pokrajinskem nametniku. Gospod minister in pokrajinski nametnik Ivan Brihar je včeraj povodom svoje sedemdesetletnice vse dopolne sprejemal čestitke zastopnikov državnih, vojaških in cerkvenih oblasti. Zgledalo se je tudi številne deputacije raznih političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij in korporacij. — Zvečer se je vršil v slavnostnih dvoranah vladne palače svečan sprejem. Gosp. pokrajinski nametnik je z gospo soprogo ljubezljivo sprejemal številne goste ter jih pogostil s čajem in prigrizkom.

* Imenovanja v diplomatski službi. Imenovan so za sekretarje tretjega razreda: Zdravko Vigela v ministru vnanjih zadev, dr. Vladimir Rybář pri poslanstvu v Bruslju in Ljudevit Koser pri poslanstvu v Bukarešti; dr. Slavko Barle za pisarja I. razreda pri konzulatu v Gradcu in Dragotin Ukmarić za pisarja drugega razreda pri konzulatu v Bari.

* General Petar Pešić, vršilec dolžnosti poveljnika IV. (zagrebške) armije je prišel v Ljubljano ter inspiciral okolišnje čete.

* Večtedenski dopust je nastopil zastopnik pokrajinskega nametnika dr. Vilko Baltić.

* 40.000 K državnega posojila je podpisala ljubljanska Pravoslavna cerkvena občina. Je to vse njeno premoženje, kar ga danes premore. Posojilo je prišlo v Ljubljano ter inspiciral okolišnje čete.

* Spomenik septembrskim žrtvam. Že tolikokrat se je pozivalo v javnosti, naj se končno postavi ta spomenik. Spomenik je gotov in ga je treba samo postaviti. Vsaj letos naj se ta stvar uredi, da bo stal spomenik do vseh svetil. Menda ne bo težko dobiti tistih par sto kron, kar bo stalo to delo. Oni, ki imajo to stvar izvršiti, naj se končno zgrajajo.

* Obravnava proti atentatorjem na ministra Draškovića. Obtožnica proti atentatorjem Rodoljubu Čolakoviću, Dimitriju Lopandiću, Aliju Alijagiću, Nikoli Petroviću, Stevanu Ivanoviću in Nebojši Marinkoviću je postala pravomočna, ker obtožnici niso ugovarjali proti obtožbi. Vsi deli obravnave so določeni na dan 6. oktobra. Obravnava bo vodil predsednik sodnega stola v Zagrebu, dr. Vail.

* Novi ladji. V smislu odločbe arbitra o razdelitvi donavskih brodov, mora Avstrija odstopiti naši državi dve veliki moderní ladji «Schönbrunn» in «Budapest». Obe ladji sta popolnoma enaki in zgrajeni leta 1913. — Ladje delnice Donavskega parobrodarskega društva v Starom Budimu. Dolgi sta po 36 metrov, a široki po 8 metrov. Vsaka teh ladij ima 1160 maksimalnih konjskih sil ter prostora za 1200 oseb in 7 vagonov blaga.

* Zapisnega rezervnih oficirjev v Ljubljani. V nedeljo dopoldne se je zbralo v vojašnici vojvode Mišića v Ljubljani okoli 600 rezervnih oficirjev ljubljanskega vojnega okrožja, da položijo prisego kralju Aleksandru. Za katoliške je izvršil svečano zaprisego vojaški superior gosp. Klobova, ki je imel kratek patrijičen nagovor. Nato je divizionar, general Dokić opozoril zbrane častnike na rovanje proti naši mladi državi in jih pozival na delo za državo, ki jo čakajo še težke nacionalne naloge. Tako govor vojaškega superiorja kakor tudi govor generala Dokića so zaključili navdušeni življici kralju in domovini. Končno je protijerej Janković zaprisegel častnike in malo četico vojakov pravoslavne veroizpovedi.

* Oficiri dobrovoljci. Po naredbi ministra vojne in mornarice z dne 31. avgusta 1921 se smatrajo kot oficiri dobrovoljci samo oni oficiri, ki so kot oficiri dobrovoljci sprejeti v našo vojsko do 1. januarja 1919. leta in se nahajajo v ranglisti za leto 1918.

* Prihod srbskih profesorjev v Ljubljano. Po dosedanjem programu pride v torek, dne 27. septembra, zvečer večje število srbskih in hrvaških profesorjev v Ljubljano. Ker rabimo za to več sob, se obrabimo tem potom na cenj občinstvo s prošnjo, da nam dotični, ki imajo kako sobo oziroma posteljo za 27. in 28. september na razpolago, to blagovoljno javiti do srede, dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne na g. Marinčeka, slugo na realki. Pripravljalni odbor.

* Odhod na kongres profesorjskega društva v Zagrebu. Slovenski profesorji se skupno odpravljajo na kongres v soboto dne 24. t. m. s vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 12.6; v Zidanem mostu se sestanejo s kolegi, ki pridejo s Stajarskega.

* Profesorstvo društvo sekcija Ljubljana je podpisala 50.000 kron državnega posojila v spomin rajnega kralja Osvoboditelja.

* Poroka. Včeraj se je uradnik ljubljanske kreditne banke gospod Matko Janežič, poročil z gospodino Zorico Hudovernikovo, hčerko gospoda Aleksandra Hudovernika, notarja in predsednika notarjske zbornice v Ljubljani.

* K naši notici o «Samopomoči» v Ljubljani se nam od kompetentne strani poroča, da se je «Samopomoč» sicer res pogajala in si prizadevala, da dobi cel vagon masla, dobila pa jo je le 11 sodov (2014 kg); ta množina je bila seveda v par dneh razprodana in zato ne more biti nič govora o skrivanju zaloge ali tem podobnem.

* Diskusijaki večeri «Pravnik». Z diskusijakimi sestanki prične zopet društvo «Pravnik». Prvi sestanek se vrši v četrtek dne 22. septembra 1921 ob 5. uri popoldne v dvorani Met. 79 pravosodna palača. Na sestanku poroča g. dvorni svetnik dr. Milan Škerić o načrtu novega zakona o odvetnikih. Po referatu se vrši diskusija. Z ozirom na veliko važnost predmeta, se vabijo društveni člani, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo.

* Društvo bančnega uradništva Slovenije v Ljubljani vabi vse bančno uradništvo brez razlike na zborovanje, katero se vrši danes dne 20. t. m. ob 20 uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Dnevni red: Pokojninsko zavarovanje. Ker je to vprašanje izredno važnosti za slehernega, prosimo polnoštevilno udeležbo. Tovarši na plan!

* Vpisovanje v «Preporod» SJŠU se orisi danes, v torek in petek od 17. do 19. ure ter v sredo od 14. do 16. ure v mali dvorani Mestnega doma. Vsakdo se mora zgledati osebno in plačati 3 D članarino za prvo polletje. Občni zbor «Preporoda» se vrši v soboto dne 24. septembra ob 15. uri v veliki dvorani Mestnega doma.

* Izlet v Maribor. Projeli smo: Slovensko obrtno društvo v Mariboru je priredilo razstavo obrtniških del, ki zasluži, da se jo vsak obrtnik ogleda. Radi tega bi bilo umestno, da si ogledamo omenjeno razstavo v večjem številu obrtniki iz Kranjske. Ker se razstava v nedeljo dne 23. t. m. zaključila, bi bilo želeli, da tisti dan napravimo skupni izlet v Maribor in si ogledamo razstavo. Vsak kdor se želi udeležiti izleta, naj se javi plemenito ali ustmeno, zadnji čas do petka, dne 23. t. m. do 12. ure, v pisarni Zveze obrtnih združenj v Ljubljani, Bethovnova ulica 10. Odhod v Maribor v nedeljo jutraj ob 5.18. Vrnemo se isti dan zvečer.

* Razglas o nadaljevanju dramatične šole. Odbor «Glasbene Matice» je v seji dne 17. septembra sklenil, da se bo dramatična šola do prevzeta v državno upravo po možnosti nadaljevala. Vsi dosedanjí gojenci in tudi novi, se pozivajo, da se v kratkem oglašijo v pisarni «Glasbene Matice» in vpišejo v to šolo. — Ravateljstvo.

* Protestni shod vpojkencev južne železnice za izboljšanje njihovega obupnega gmotnega položaja, se je vršil v nedeljo popoldne v ljubljanskem Mestnem domu ob mnogobrojni udeležbi. Shoda sta se udeležila tudi poslanca gg. prof. Reiser in Držić, ki sta zagotavljala vpojkence svoje pomoči. Sprejeta je bila sledeča resolucija: 1. Društvo vpojkencev južne železnice najodločno protestira proti zavlaščevanju izplačila draginskih dokladov omlin vpojkencev, kateri dobivajo milostno pokojnino, dasi se Južna železnica izraza ugoditi to zahtevo, kakor hitro bi dalo ministru tezažavno dovoljenje. — Vljudo vprašamo ministru, kje se te zapreke in zakaj se to zavlaščuje. — Društvo vpojkencev južne železnice najodločno zahteva, da se draginska doklada tem vpojkencem takoj nakaže in to v tej izmeri kakor drugim vpojkencem in sicer od 1. jan. t. l. Zakaj pusti ministru stare dobre državljane, kateri so nekateri že več kot 40 let služili pri Južni železnici, sedaj umirati gladu? 2. Zahtevamo, da se pripozna in izplačujejo draginske doklade tudi tistim tujerodnim, kateri se ne morejo optirati in so služili pri Južni železnici, kakor jim izplačala Nemška Avstrija. 3. Zahtevamo, da tudi Južna železnica prispeva za svoje ponesrečene železnikarje, kateri imajo samo neugodne rente in njihovim vdovam. 4. Najodločno zahtevamo, da se nam naša prvotna pokojnina prizna na mestu v kronah v isti izmeri v dinarjih in poleg tega prizna draginska doklada za upravičene in vpojkence uradnike K 1500.— in vse druge vpojkence pa K 1200.— mesečno. Za vsakega družinskega člana z ozirom na naraščajočo draginjo dnevno 6 dinarjev. V splošnem zahtevamo, da se nas vpojkence pri novi službeni pragmatiki ravno tako, kakor tiste naše kolege, kateri grede šole v pokoj ter se nam pokojnina stalno zviša, kajti vpojkence naj se, da smo mi vplačali našo pokojnino v zdravi valuti, torej ne bomo pastili pod nobenim pogojem, da se nas prikraja, ker tudi mi smo služili zvesto in pošteno.

* Zahvala. Za pogorele v Klečah pri Ljubljani so darovali: G. Ant. Stacel 120 kron, g. Schneider & Verovšek po 100 K (v blagu), g. Iv. Jelačić 100 K, g. Alojzij Rozman 100 K, po 40 K «Ekonom», g. Fran Sark g. Zalta Žiljk, g. Kmetelo in g. J. Soklič. Pomožni odbor se vsem darovalcem najiskrenejše zahvaljuje in prosi še nadaljnjih darov.

* K požaru v Klečah smo sprejeli še naslednje obvestilo: Z ozirom na to, da je Vaš cenjeni list prinesel v svoji nedeljski številki vest, da je pri zadnjem požaru v Klečah zgorelo baje bankovcev za okoli poldrugi milijon kron, se čuti podpisani odbor dolžnega, da izjavi na podlagi originalnega zapisnika cenilne komisije, ki ga hrani, da je ob zadnjem požaru 11. t. m. v Klečah zgorelo g. Ševar Jančev, po sestniku iz Kleč 12 137/4 K (=najstjese sedemsto kron), vsi ostali v so donar pravomočno rešili. Prosimo, da blagovolite na podlagi tega svoje poročilo popraviti. Pomožni odbor za pogorele v Klečah.

* Dijaška kuhinja v Kranju je hvaležno prejela do danes z nedotakljivi sklad «v večni spomin kralja Petra I. Osvoboditelja» vstop 6680 K. Prispevali so: Kranjska industrijska družba (Jesenice) 2000 K, g. Egger (Zelenjani) 400 K, Glanzmann & Gassner (Tržič) 1000 K, Charles Moline (Tržič) 400 K, K. B. Mally (Tržič) 600 K, Ana Arnejo (Jesenice) 100 K, Josip Demšar (Črna Gora) 80 K.

Tršan & Gorjanc (Kranj) 400 K, Zbrka v Tržiču 1400 K, Oton Detela (Tupaljša) 200 K, Fr. Demšar 200 K. — Odbor.

* Vprašanje mestnega šolskega sveta v Celju je sedaj rešeno. Mestno županstvo, kakor tudi okrajni šolski svet sta dobila nalog, da izvolita svoje zastopnike. Mestni občinski svet pošlje 3 zastopnikov, ki jih izvoli na redni seji dne 20. septembra ob 18. uri okrajni šolski svet pa enega zastopnika učitelstva.

* Za volitev cenilne komisije za osebno - dohodninski davek v Celju se bo vršila dne 25. t. m., so postavili gospodarski krogi sledeče kandidature: člani: Fran Strupič, trgovec v Celju; Fran Leskovšek, trgovec v Celju in dr. Ernest Kalan, odvetnik v Celju. Namestniki: Karel Gregorič, hišni posrednik v Celju; Fran Lukas, trgovec v Celju in Miloš Hohnjec, podobar v Celju.

* Sokolske žalne proslave za krajem Petrom Osvoboditeljem. Žalna manifestacija Mariborskega Sokola bo dne 22. septembra ob pol 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma, žalna manifestacija celjskega Sokola pa dne 25. septembra ob 10. uri v Narodnem domu. Govori podarostar celjske župe dr. Milko Hraščev.

* Zapisnega rezervnih častnikov mariborskega okrožja se je vršila v nedeljo popoldne v mariborski artiljerijski vojašnici. Navzočih je bilo okoli 300 rezervnih častnikov, večinoma v civilnih oblekah. Katoliške je zaprisegel neki franciskanec, pravoslavne pa vojaški duhovnik.

* Obisk obrtne razstave v Mariboru je bil v nedeljo izredno velik. Prišlo je ne samo mnogo domačinov, ampak tudi veliko število deželanov. Razstavo so posetili v nedeljo tudi general Majster, župan Grčar in mestni komendant pukovnik Bogičević.

* O tragičnem slučaju na ljubljanskem polju, katerega žrtva je bil mladi baron Codelli, smo dobili naslednje zanesljive informacije: V kolikor je mogla doznati preiskava, ne zadene vojaške straže, niti patrulje nobena krivda, ker je postopala popolnoma pravilno, mogoče je preveč obzirno. Mladi Codelli je pritižal v senu cigarete; stražnik je zaklical, kdo je, a Codelli je začel božati, stražniki, ki se po vojaških predpisih ne smejo oddaljati od svojega stražarskega mesta, so zaklicali: «Stoj!», ker je pa Codelli bežal naprej so oddali štiri strela, ki niso zadeli, ker niso merili vanj, ampak so ga hoteli s strelom samo preplašiti in zaustaviti. Proti tem vojakom je uvedena preiskava, ker so streljali v zrak. Mladi Codelli se je medtem skril in komandir straže je poslal patruljo, da ga najde. Našli so ga res v grmovju in ga zvelikli ven, da ga odvede v stražnico. Nekaj časa je šel mirno s patruljo, naenkrat se je pa iztrgal in pobegnil. Poveljnik patrulje je takoj zapel «Stoj!», toda Codelli je bežal naprej. Nato je razvodnik oddal strel, ki je zadell Codellija zadaj v glavo. Vsa krivda nesrečnega slučaju pade torej edinele na Codellija, ki je dobro vedel, da se nahajajo na travniku skladišča in straže, ker ni bil tam privikrat; kot inteligent pa je moral tudi vedeti, kar ve vsak človek, da se okoli suhega sena ne sme kaditi, še bolj pa, da se mora na klie vojaške straže brezpogojno ustaviti. Kar se tiče pripovedovanja, da so ga vojaki tepili, je dognano, da ga je takrat, ko so ga našli skritega v grmovju, sunil vojak s kopitom, ker ni hotel takoj vstati. Vojaki so izvrševali samo svoje navedbe, ki so v ozirom na dejanski položaj ob periferiji mesta potrebne, posebno, ker je bilo v zadnjih dnevih opariti v bližini skladišč razne sumljive elemente, nakar je bila poostrena paznost vojaštva. Zato je toliko bolj neumljiva hujkajoča pisava «Novoga Časa», ki pripisuje več krivdo Macedoncu-vojaku, ki je vršil samo svojo dolžnost. Slučaja, ki je sam po sebi tragičen, se ne sme nikakor izrabljati kot se je poskušalo.

* Fantovska posurovelost. Janez Podržaj, posestnik vin in Perovega pri Grospljem je čakal na tovariše, da bi po valji zapeli. Mimo prideta dva delavca iz Šinkovčeve tovarne in neki «Matevž» udari brez vsakega poviča Podržaja za uho. Podržaj je bil ubit v teli, napadalec na za njim; doma na dvorišču sta ga došla, podrla na tla in Matevž ga je začel z nožem obdelavati. Vseled kričanja sta pritekle oče in mati sinu na pomoč. Mati je najprej enega napadalec potegnila raz sina drugi pa se je poglaval v očetovo rano z nožem sunil v levo roko. Napadalec sta bila aretirana, ranjenca pa so prepeljali v bolnico.

* Nesreča v Hrastniku. Robert Stradar, kopač v hrastniškem rudniku, je po nalogu strelnega mojstra Urlepa zvezal 4 naboj, ki sta jih hotela vžgati. Ker pa vseh štirih na enkrat ni bilo mogoče vžgati, je Stradar dva izločil. Tako je Urlep najprej dva užgal električnim potom, ostala dva pa Stradar po eksploziji zopet zvezal. Urlep med tem ni prekinil električnega toka, ampak je bil najbolj nevedno splošen. Komaj je bil Stradar gotov z navezovanjem žic, je Urlep pritisnil in nastala je eksplozija. Ves naboj je buhnil Stradarju v obraz. Ko je začel ta klicati na pomoč, je pritekel Urlep in zavpil: «Za bože voljo, kaj pa se je zgodilo? Jaz sem mislil, da ste začeli oženje in zato sem vžgal. Toda oženje je klicel neki drug kopač!»

* Zlobna poškeba. Ana Koletnik in Gizela Pečar, stanujoči na Meljski cesti 42, živita v večnem prepiru. Ko ste se v nedeljo zopet sporekli, je postala Koletnikova nasilna in je razbila Pečarjevo vse šipe na oknih in vratih.

S TRŽIŠČA S POLJSKIMI PRIDELKI.

Zagreb, 18. septembra.

Tudi minuli teden se niso prometne razmere v žitornih krajih Jugoslavije nič kaj zboljšale. Vsak večji promet žita je bil izključen. Cene na zagrebškem tržišču so bile odvisne seveda le od tega, kolikor se posreči spraviti blaga v Zagreb. Kadar je dobilo slučajno več trvdih posiljavate enega blaga, so se cene temu blagu takoj znižale, v nasprotnem slučaju, ako je bilo ene vrste žita malo, pa so cene poskočile. Kupci za Liko in Krbavo ter Slovenijo sploh ne kupujejo zaradi nesigurnosti prevoznice blaga vnaprej, temveč le v roke. Zato Zagreb ne izraža pravega stanja tržišča s žitaricami. V nozemstvo gre vsled previsokih cen le malo žita. Italija se je preskrbela s ceneno ameriško koruzo, ki se ponuja celi Trst cenejši, nega naša v Zagrebu. Za moko je Italija določila visoko uvozno carino, in sicer 60 lir za 100 kg. Za našo moko se interesira Avstrija, ker ji neprimliko z Madžarsko preprečavajo dovoz nekaj cenejših madžarske moke, a ameriške zaloge so uporablene. Drugo blago pa Avstrija ne konvencira.

Pšenica se ponuja po Bački in Banatu po 1010 do 1020 K. Ravno tako v Sremu. Zaradi prometnih težkoč prihajajo iz Slavonije ponudbe celo po okoli 900 K. Seveda se to ponudbe brezpredmetne, ker je —vozna blaga izključena. Cena pšenice pariteta Zagreb 1070 do 1080 K. Milni ne kupujejo, ker imajo za prvo potrebo dovolj blaga in ker čakajo na nižje cene.

Ječmen se ponuja večinoma srbskomacedonskega izvora za pivovarne franko Beograd 220 do 230 dinarjev v neočišćenem stanju. Ta ječmen se izvaža tudi v Italijo, kateri bolj konvencira v ceni, nego bavarski ječmen.

Minuli teden so prišle večje množine ovsa srbskega in bosanskega izvora na tržišče. Ker se je pričakovalo, da bo za ovsom veliko popraševanje vsled pomankanja krme za živino, so se posamezni trgovci vrli na to, da izkoristijo konjunkturo. Zaradi transportnih težkoč pa špekulacija ne uspeva tako, kot se je pričakovalo. Nakopičen oves prihaja le v malih množinah na trg. Cene ovsa v neočišćenem stanju 760 do 770 franko Zagreb. Za lepše slavonsko blago se plača do 800 K franko Zagreb.

Moko št. 0 iz Bačke kupuje zagrebški konsument po 1630 K z vrečami. Krušna moka se slabo prodaja, pa ji je zato cena nizka. Prvovrstna pšenična krušna moka se ponuja postavno vagon po 12 K 90 vin. Te moke gre tudi v Avstrijo nekaj.

Fižol kupuje po malom Italija, ker ji cene vsled velikega narasta lire konvencirajo. Ker je letos zelo malo fižola, se z njim mnogo špekulira. Pisani fižol notira v Zagrebu 900 do 1000 K, beli okoli 1100 kron. Sklenilo pa se je tudi mnogo višjih in tudi mnogo nižjih kupcij.

Izvoz otrobov je prepovedan. Cene: ab baška postaja 510 do 520 K z vrečami, a franko Zagreb 570 do 580 K.

Trganje koruze se je že začelo. Letina se obeta boljša, nego se je pričakovalo. Na jutro bo prišlo, kakor poročajo, 8 do 9 metrskih stotov v Sremu, Bački in Banatu. Samo v delu Bačke pri Tisi bo letina slabša.

Narodna banka SHS izkazuje dne 8. septembra: novčanice v prometu znašajo 4,287,234,145 dinarjev (+ 93,677,655), kovinska podlaga 433,749,747,24 dinarjev (— 4,072,732,78), posojila, ki jih je dala banka, 867,932,478,28 din. (+ 50,088,916,09). Številke v oklepajih pomenijo izpremembe od 1. do 8. septembra. Po tem izkazu vidimo, da se je število novčanice v prometu precej pomnožilo, a kovinska podlaga se je zmanjšala. Ta proces se vrši že nekaj časa in je eden vzrokov sedanjega padanja naše valute.

Dobava 10.000 kg pšenične moke. Komanda Dravske divljake oblasti v Ljubljani je naznanila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo dne 24. septembra dopoldne v intendanturi Dravske divljake oblasti v Ljubljani sklenila pismena direktna pogodba z najpovolnejšim ponudnikom za dobavo 10.000 kg fine bele pšenične moke št. 0. Interesenti naj dopošljajo pismene ponudbe, kolikove s kolikom za 2 dinarja ali pa naj stavijo ustno ponudbe. Moka se prevzame franko vagon ljubljansko intendantsko skladišče, ki ima železniško tračnico. Izročitev najkasneje 14 dni po odobrenju. Kavejca 5 odstotkov. Pogoji so na vpogled pri Komandi Dravske divljake oblasti v Ljubljani.

Fuzija dveh velikih bank. «Srpska centralna banka za Primorje d. d.» v Dubrovniku se bo fuzionirala s «Srpsko banko d. d.» v Zagrebu. Skupščina, ki bo o tej zadevi sklepala, se vrši 18. oktobra.

Ukinjenje izvoza živine v Češkoslovaško. Dosedaj izdana dovoljenja češkoslovaške vlade za izvoz živine odbirajo veljavno, novim prošnjam za izvoz pa se ne bo več ugodilo, ker se izvoz živine ukine.

Grški veliki sejem od 24. t. m. do 2. oktobra. Potne legitimacije za vožnjo, znižane za 50 %, se dolo takoj, ako

se pošlje 20 avstr. kron na naslov «Moss-legitimationsamt, Graz, Burggasse 13, II. Stock». Po spjemanju te vsote odpolje imenovani urad takoj legitimacije naročniku.

Češki hmeljski trg. Iz Zateca poročajo z dne 15. t. m.: Zastopniki švicarskih pivovarov so včeraj nakupili vedjo množino srednjefinega hmelja po 6000 K, za 50 kg, dočim so zastopniki domaših trvdih dobili naročilo, da ne smejo plačevati hmelja nad 6000 K za 50 kg. Vsi del tega nakupovanja zastaja, ker pridelovalci ne doje oddajati hmelja po teh cenah.

Nürnbergski hmeljski trg. Iz Nürnberg poročajo z dne 15. t. m.: Nakupovanje je bilo malo manj živahno, nego prejšnje dni. Cene po kakovosti in vrsti od 5800 do 7400 mark za 50 kg. Nakupoval se je tudi lanski hmelj po 1800 do 5000 mark za 50 kg.

Deficit v državnem proračunu Češkoslovaške. «Lidove Noviny» prinašajo državni proračun Češkoslovaške za 1922, po katerem znašajo dohodki 17 milijard, a izdatki 21 milijard. Deficit bi znašal torej 4 milijarde. Za plače državnih nameščenecv je vnešena svota 9 milijard torej nad polovico vseh izdatkov.

Narastanje cen v Nemčiji. Indeksna številka cen je narasla v Nemčiji tekom meseca avgusta od 159 na 161. Najbolj so narasle cene kovinskih predmetov živin pa so nekoliko padle.

Stota Skodova lokomotiva. 13. t. m. je bila v Skodovih tvmnicah stota tam izdelana lokomotiva preiskavana. Mesečno izdelajo tvmnice 16 lokomotiv.

Elektrifikacija italijanskih železnic. Italija namerava elektrificirati čim večji del svojih železnic. Od srede avgusta 1923 do srede avgusta 1924 je elektrificirala 7 odstotkov km železniške proge. Do konca tega leta jih namerava elektrificirati še 494 km. S tem bi se prišlo do dnevnega 1000 ton premoga ali 70 milijonov lir izdatkov.

Za enakost utežev in mere. V Parizu se bo vršila generalna konferenca vseh držav zaradi pregleda utežev in mere. Na konferenci se bo skušal doseči sporazum o enoličnosti utežev in mere na vsem svetu. Za našega delegata na tej konferenci je določen g. Mata Bosković, kateremu se doda kot ekspert g. Karagačič, šef oddelka v ministruvstvu trgovine.

Rumunska za zboljšanje svoje valute. Iz Bukarešte poročajo, da se je vršila v rumunski Narodni banki konferenca zastopnikov vseh večjih bank. Na konferenci se je razpravljalo o ukrepih za zboljšanje kurza leja, in je bil v tem zmislu predložen vladi memorandum, v katerem se priporoča skupno delo vlade, bank in Narodne banke. V memorandumu se zahtevajo tudi olajšave za pospešenje izvora.

Vrednost sovjetskega rublja. Svet ljudskih komisarjev v Moskvi je izdal dekret, po katerem se določa ofidijalni kurs rublja, ki je za domačine in inozemce različen. Za inozemce velja 133,000 rubljev za 1 funt sterling in 2000 rubljev za 1 frank, dočim dobijo ruski državljani samo 6000 rubljev za 1 funt sterling in 100 rubljev za 1 frank. Gre seveda tu samo za fiktivne kurze, kajti v resnici stane n. pr. v Ravalu 1 frank 5000 sovjetskih rubljev a 1 funt sterling preko 200,000 rubljev.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 212 — 216, Bukarešta 210 — 212, Milan 915 — 925, London ček 810 — 820, Newyork ček 215 — 216, Pariz 1500 — 1600, Praga 260 — 270, Svica 2900 — 3700, Dunaj 14.40 — 14.85, Budimpešta 40 — 42.30, valuta: dolar 208 — 215, avstrijske krone 15.50, rublji 19 — 20, franki 1500 — 1550, napolei mi 605, marke 206 — 212, lire 900 — 912.

Banka za Primorje 750 — 760. Trg. obrtna banka 241. Hrv. eskomptna banka 670 — 690. Brodska banka 430 — 435. Jadranska banka 1650 — 1700. Jugoslovenska banka 535 — 540. Ljub. kreditna banka 815. Narodna banka 526. Prastidiona 5200 — 5250. Rečka pučka banka 395 — 400. Srpska banka 700 — 705. Eksploatacija drva 800. Goranin 505 — 600. Gutman 1450 — 1550. Nar. šumska industrija 615 — 620. Našička industrija drva 520 — 540. Slavonija 600 — 650. Trhov. premogokopna družba 790.

Beograd, valuta: dolar 51, marke 52.50, leji 32, levi 37.65, avstrijske krone 4, češke krone 61.20, devize: London 201, Pariz 378, Praga 64, Dunaj 3.79, Berlin 52.65.

Dunaj, devize: Zagreb 702 — 706, Beograd 2806 — 2826, Berlin 1547 — 1553, Impešta 293.50 — 298.50, Bukarešta — 1500, London 5830 — 5850, Milan — 6600, Newyork 1568 — 1572, Pariz 11.120 — 11.170, Praga 1602 — 1603, Sofija 1065 — 1075, Varšava 32 — 34, Zürich 26.975 — 26.025, valuta: dolar 1546 — 1552, levi 1020 — 1093, marke 1545 — 1551, funti 5800 — 5820, franki 11.105 — 11.145, lire 6600 — 6620, dinarji 2796 — 2816, poljske marke 33.50 — 35.50, leji 1552 — 1562, švicarski franki 20.945 — 20.995, češke krone 1854.50 — 1860.50, madžarske krone 285.50 — 288.50.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Vit. E. Jelenc.

Potovanje

Arandjelovac, 14. septembra.

Današnji odhod je bil napovedan na 4 jutraj. Ker pa ni nikogar bilo ob času na mestu, sem se zatekel v kafi-
no, kjer je ogenj v stenski pečni vot-
lini privzelo veselo plapolal in ogreval ka-
vo v kotliču s pipo. Petelin so se ogla-
šali od vseh strani, kakor da bi bili
zaprti v železniškem vagonu, priprav-
ljeni za eksport, vmes so zbijali cigan-
ski kovčaki ob nakovalu, kakor da spa-
nja nikoli ne bi pogrešali, (sami spo-
menda je po par ur.)

No, naposled smo se le zbrali in z
zamudo 2 ur odpeljali za sinočno po-
lovico, ki je nočila v Zabarjih. Ob potu
smo videli državni razsadnik, obsega-
joč 5 ha, ki v njem ekonom vzgaja
amerikansko trto in do 5000 sadnih
dreves, ki jih razdajajo po okolici. —
Ob 6. uri smo došli v Zabarje, ki je
šlo pred vojno 1800 prebivalcev, od
katerih pa jih je v vojni padlo 300.
Njim ni čast so ob cesti pred cerk-
vijo postavili 6 m visok obelisk z na-
pisni vsebi vojnih žrtev. Na zadnji strani
je vklesana sledeča spomenica:

Na grobovima u tujini,
mede srpeko cveče niči,
pozdravite našu decu,
nečemo im nikad stiči.

Seljaki so nam pokazali mesto, kjer
so Nemci kanibalske pobili zavednega
Srba, ki se ni hotel umakniti iz sela
in je skrit pod mostom pobil 40 prodi-
rajočih Germanov. Zanimivo je nade-
lje, da so nekdanji avstrijski interni-
ranci popraševali po svojem nekdanjem
poveljniku dr. Rostaharju. Če slučaj-
no kdo njegovih znancev bere potopis,
naj mu sporoči srbske pozdrave.

Ob 7. uri nas je g. okrajni načelnik

pozdravil v navdušenih besedah, na
kar so nas zopet prav ljubozno pogo-
stili z gorko svinjino, sirom in vinom.
Pri nekem boljšem posestniku smo si
ogledali svinje, ki so tako debele, da
se jedva morejo premikati. Krmijo jih
dvakrat dnevno s turčinim zrnjem in
moko. Gibljejo se leto in dan pod mi-
lim nebom, ob padavinah se pa zate-
kajo pod koruznjake.

Ob 8. uri smo se odpeljali proti
kolodvoru, 14 km daleč.
Lepa cesta nas je vodila ob širnih
nasadih turčice mimo Livadije preko
široke Morave, ki smo ob njej videli na
kupu 9 mlinov, zgrajenih kakor stavbe
na kolih. Ob obrežju so seljaki nama-
kali konopljo, ki jo pritrdijo v vodi z
navpičnimi in vodoravnimi debli. Ob
reki se razprostirajo velikanski zelinki,
ki jih zamakajo s korel na mlinskih ko-
lesih. Diven vam je nadalje pogled na
širne vrtove samih slivnih nasadov, ki
izgledajo, kakor da bi bili ogrnjeni z
višnjevim odelom.

Ob 9. uri smo došli v Veliko Pla-
no (izdelovalnica salam), odkoder smo
se odpeljali z vlakom ob 11. uri v
Mladenovac, kamor smo dospeli opol-
dne. Ves čas so nas spremljali občini,
lepo urejeni travniki, ki smo jih v Mo-
ravske doline porogali. Sadni vrtovi
sestojajo večinoma iz krasno urejenih
slivnih nasadov, ki se okoli njih raz-
prostirajo skrbno obdelani vinogradi.
V Kopljarah nas je obšla gruča de-
vojč z breskvami, ki jih prodajajo po-
nikom po 15 za 1 D. Tjainsem smo
opazili na turščici, da tudi v teh krajih
toča ne prizanaša.

Prepevajoč »Kje dom je moj« smo
se nenadoma znašli v Arandjelovcu,
kjer sta nas zbrana šolska mladina in
mnogobrojno občinstvo navdušeno po-
zdravljala. Opozoriti moram, da je deca

vrlo dobro disciplinirana. Po medseboj-
nih govorih okrajnega načelnika in
zastopnika izetnikov so nas povedli
v letoviščno poslopje, nekdanje biva-
lišče kralja Petra, kjer so nas takoj
zopet pogostili z okusnim obedom, do-
mačim vinom in lastno kiso vodo.
Istočasno je dospela iz Valjeva prva
skupina, ki se nam je pridružila pri
obedu. — Ob 4. na 4. so nas gosto-
ljudni domačini na 42 vozeh, v divjem
diru po valoviti cesti sredi samih vi-
nogradov popeljali na Topolo, kjer smo
se poklonili svojemu velikemu Osvobo-
ditelju, pokojnemu kralju Petru. Stav-
ba sama stoji na Oplenaškem vrhu, da
jo je možno videti širom srbske domo-
vine, tja do Kragujevca. Tužno so zve-
nele slovenske besede v mogočnih pol-
zemskih obokih in tužno nam je bilo,
ko smo zapuščali najimenitnejši hram
naše domovine, jugoslovanske Meko.
Ne bi smelo biti rojaka, ki bi ne pobi-
tel semkaj, da vidi kraj, kjer je Kara-
gorgje sprožil prvi strel, znak ustanka
srbske raje, boj na nož, ki se je prav-
kar zaključil z osvoboditvijo Jugoslo-
vanov vseh treh plemen.

V topolskem zdraviliškem domu so
za časa avstro-nemške okupacije po-
stavili Nemci spomenik, ki stoji še da-
nes. Predstavlja vojaka, ki je sklonjen,
tužen in mračen, na svojo meč. Čudna
so pota božje previdnosti.

In še nekaj moram povedati. Čujte
to zlasti vi, slovenski in hrvaški se-
paratisti in šovinisti. Ljudska šola v
Oplencu, v srcu Sumadije, te zibelke
srbstva ima napis »Narodna škola« —
samo v latinici!

Vračaje se, smo se zadržali v Banji
tri ure, da smo si ogledali ponceno
zgradbo Venčanske vinogradarske za-
druge, ki ima v njej 107 zadrugarjev
trostopenjske kleti, segajoče daleč pod

zemljo, kloneče na cementni obokih,
ki jih vežejo močne traverse. V vseh
prostorih smo našli 130 sodov, vse-
bujoč večinoma po 47, 50, 70 in 100 hl.
Najimenitnejša mod sodi sta veekakor
»barigija«, zgrajena po naročilu Kara-
gorgje, in cementni sod z vsebino
70.000 l. Zadruga je bila ustanovljena
1903. leta, vsak član ima po 50.000 tr-
sov, od katerih vse pridelke znaša
v skupno klet, kjer se v velikanski sti-
skalnici z vodno močjo iztisnejo, filtri-
rajo, shranijo in potem skupno prodajo.

Na odkrito pohvalo mi odgovori pre-
prost seljak: »Trudno radimo, da ima-
mo.« — In mi, domišljavi Slovenci in
Hrvati hočemo, da bi Srba učili? Česa
vendar? Marljivosti, skupnosti, vstra-
nosti, bogastva? Skoro oseramočeni smo
prejeli slastno pogostitev, ki je trajala
2 uri, nakar so nas seljaki popeljali
nazaj v Arandjelovac, da prenočimo v
letovišču.

J. L.

OLAJSKE BOLGARIJE PRI RAZOROŽITVI.

Bolgarski časopisi poročajo: Medza-
vezniška vojnokontrolna komisija je
dovolila bolgarski vladi, da obdrži do
1. oktobra redno vojsko (po rekrutnem
sistemu formirano) in sicer infanterije
ter obmejne in carinske straže. Zave-
zniška komisija upa, da bo do tega ter-
mina že dobila odgovor na svoj refe-
rat, ki ga je poslala zavezniškemu voj-
nemu komiteju v Versaillesu, v kate-
rem oborožene sile za vzdrževanje
reda v notranjosti države in za ču-
vanje mej.

Zavezniški vojni komitej v Versail-
lesu je pretresal referat zavezniške
vojne - kontrolne komisije v Sofiji in
ga potem dostavil konferenci velepos-
lanikov. Pred par dnevi je bolgarska
vlada dobila brzojavno dovoljenje, da
sme obdržati še po 1. oktobru žandar-
merije 10.000 mož in za obmejne stra-
že 3000 mož in to dotlej, dokler ne re-
krutira zadostnega števila dobrovolj-
cev, ki naj nadomestijo redno vojsko.

VSJ NA DELO, DA REŠIMO
BRATE!

FRANCOZI IN ZEMLJEPIS.

Znana stvar je, da so Francozi, kake-
tudi marsikateri drug prosvitljen narod,
jako slabi poznavalet zemljepisa. Pa ne
samo širši sloji. Celo v časopisju samem
se dogajajo v tem oziru velike nepravil-
nosti. V neki znani francoski reviji je izšel pred
kratkem potopis o Dunaju, ki ga namaka
čarobna Isara. Vprašanje je sedaj, ali ni
bil šestil francoski potopisev takrat v
Monakovem in je mislil, da je na Dunaj,
ali je pa bilo obratno.

ZAPRTI AMERIŠKI KONZUL.

V Bukarešti je prišlo v neki kavarni
do izgreda in je bil pri tej priliki aretiran
in zaprt tudi ameriški konzul. Seveda so
na policiji jako vihali nosove, ko so iz-
vedeli pozneje, koga so zaprli. Konzul
so sicer takoj izpustili, vendar pa bo go-
tovo poročal svoji vladi, kako se »posto-
pa« v ameriških konzulih. Ni izključeno,
da pride radi tega do diplomatskega spo-
ra. Hvala bogu, da se to ni zgodilo — po-
nas.

Priporočamo domače tvrdke:	Mali trgovski in obrtni oglasnik.	Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.
-------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------------

Skladnja: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Puškarji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6
Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Pisalni stroji: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Trgovine: L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.	Razmnoževalni aparati: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Derenda Fran, konfekcija, manufak- tura na debelo, najnižje cene, Emon- ska cesta 8.	Kleparstvo: T. Korn, Poljanska cesta 8.
Mehanična delavnica: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407	Seliškar Ivan, urar, Ljubljana, Rožna dolina 10. Vsako popravilo izvr- šujem točno in ceno.

Brusovnica: Vekoslav Vanino, Stari trg. 11
--

1585 **Prizne in rabljene 30—2**
vreče (djakove)
v vsaki množini po najnižji ceni pri
FR. SIRC, Kranj.
Kupuje suhe gobe, fižol, brinje, olje.

Ponudite
vse neuporabne zlate predmete, verigice,
prstane, obočke, zapetnice, uhane
itd., kateri predmeti vam leže doma in jih
1170 se nosite 20—17
tyrdki F. ČUDEN
trgovina ur, zlatnine in srebrnine,
Ljubljana, Prešernova ul. 1.

1548
Mirko Premelj naznanja
v svojem ter v imenu svoje žene
Helene roj. Smole in svojega
sina **Bogota**, da se je naša
srčna ljubljena hčerka, oziroma
sestrica
Breda
preselila med nebeške krihatoce.
Pogreb bo v sredo, 21. t. m.,
ob 8. uri popoldne.
Ljubljana, 19. septembra 1921.
Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zelo lepa, velikomestna, moderna
kavarniška oprava
kompletna, se proda pri tiskarni »Sava«
d. d., Kranj. 1514 3—1
Istotako se proda več oken in vrat
za pode in hleve.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
337 Popravila točno in solidno! 52—10

Sobo išče
samostojen trgovec, če mogče s hrano.
Plača posrtna stvar. Ponudbe na uprav-
ništvo »Jutra«. 1533 2—2

„Diamant“
Pozor peki! »Diamant«-tovarnice Hauser
& Sobotka Bec-Sta lau se dobiwa zopet v
predvojni kakovosti pri glavnem zastop-
ništvu za Jugoslavijo **Edvard Dužanec**
v Zagrebu. — Skladišče **Strossmayer-**
ova ulica 10. 1881 16—

Iščem za svojo novo ustanovljeno me-
hantično strugarno dobro izvežbanega
strugarja

Iznih izdelkov. Prednost imajo s prakso
v večjih podjetjih in ki se pri strojih dobro
razumejo. — Ponudbe pod »Strugar« na
upravnishvo »Jutra«. 1548

Priporočamo
knjige za mladino:

Ilka Waschtetova, **Pravljice**. Z večbar-
nimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.
Haberberton-berli, **Bob in Tedi**. Povest s
slikami. Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti
K 240 več.
Čika Jeva Zmaj-Gradnik, **Kalamandarija**.
Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več.
Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Ljub-**
ljani, Sodna ulica 6.

Vila na Glincah št. 1
ob Tržaški cesti, enodružinska, z velikim
vrtom, se proda. Več se izve istotam pri
lastniku **Tribuču**. 1548 3—1

Hiša na prodaj
z gospodarskim poslopjem, njivami, travniki,
gori in vinogradom, eno uro oddaljena od
postaje Sevnica. Redi se lahko osem glav
živine. Cens po dogovoru. **Franco Sala-**
mon, vas Gunta 5 pri Boštanju.
1550 2—1

Strešno lepenko,
lak za konserviranje z lepenko kritih
streh, asfalt, katran, lesni cement,
ksilolej (najcenejši karbolinej), wat-
proof za izsuševanje vlažnega zidovja
in izoliranje proti vlagi, zidno in strešno
opeko, apno, cement in druge stavb
1258 potrebščine dobavlja 7
Ljubljanska komercialna družba,
Ljubljana, Bleiwe sova cesta 18.

Inženier dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjen
stavbeni inženier
Ljubljana
Hilfenova ulica št. 7.
Specialno stavbene podjelo
za betonske, železobetonske
in vodne gradnje.
Izrada vodnih sil.

Moško športno perilo, dokolenke,
nahrbtniki, čepice itd. 900 96
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

Naročajte in širite sledeče
leposlovne knjige:
D. Fajglj: Tili za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 280.
A. Novčan: Veleja. Broš. 38 K, vez. 38 K, poštnina 3 K.
Anatole France-Dobelj: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K,
po pošti pripor. 2 n. 40 v več.
Dostojevskij-Lavstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K,
po pošti broš. h. 8— več, vez. K 30— več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliz. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po
pošti broš. K 2— več, vez. K 250 več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2—
več, vez. K 250 več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 23 K, po
pošti broš. K 2— več, vez. K 250 več.
Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.
Ante Dobelj: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2—
več, vez. K 250 več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26—,
po pošti broš. 340 več, vez. K 4— več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez.
broš. 22 K, po pošti 5 K več, II. zvez. broš. 23 K, po pošti 4 K 60 v več.
Knjige se naročajo pri založništvu: **Tiskovna zadruga v Ljubljani,**
Sodna ulica 6. 6n 81

Fižol: ribničan, mandalon, prepeličar (koks), suhe
kupuje in plača najvišje dnevne cene 1484 10—1
Kmet & Komp. Ljubljana, Gosposvetski
cesta 8. Prosimo za ponudbe

DELNIŠKA TISKARNA
Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.

Izdeluje vsakovrstne
tiskovine za urade,
trgoce in obrtnike,
društva, zasebnike.
Knjige, brošure, časo-
pise. Točna izvedba,
zmerne cene. Zaloga
uradnih tiskovin za
okrajna glavarstva
Umetniške tiskovine,
barvotiske vseh vrst
izvaja tiskarna, ki
je opremljena z vse-
mi najmodernejšimi
stroji, pripravami in
tehničnim materija-
lom, najhitreje in do-
vršeno strokovnojaško
LASTNA KNJIGOVEZNICA
Izvršuje knjigoveška dela od najpreprostejših do najfinejših vrst

Kapital: K 20,000,000 **SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA** Rezerve okrog K 6,000,000
PODRUŽNICE: NOVO MESTO IN RAKEK LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1 IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJULANTNEJE
DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA 243 26
Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani